

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי הרוח
החוג לתיאטרון

הנחיות כלליות לכתיבת עבודות

ד"ר דורית ירושלמי

סוגי חיבורים ומבניהם

במהלך לימודיכם תדרשו להגיש שלושה סוגי חיבורים עיוניים:

1. חיבור קצר (או "רפרט בכתב") בתרגילים בשנה א', בקורסים, או במהלך סמינרים ופרו-סמינרים.
2. עבודה פרו-סמינריונית לאחר סיום השתתפות בפרו-סמינר (בשנה ב' של התואר הראשון).
3. עבודה סמינריונית לאחר סיום השתתפות בסמינר (בשנה ג' של התואר הראשון).

החיבורים שונים במבנה ובהיקף.

חיבור קצר:

מבנה:

1. עמוד שער (לא ימוספר, ולא יילקח בחשבון במספור העמודים)
2. גוף החיבור, הכולל פסקת מבוא, פיתוח נושא החיבור ופסקת סיום.
3. רשימת מקורות הכוללת ביבליוגרפיה.

היקף:

יש לברר עם המרצה בכל קורס וקורס מה הדרישות המדויקות בעבודה.

עבודה פרו-סמינריונית או סמינריונית:

מבנה:

1. עמוד שער (לא ימוספר ולא יילקח בחשבון במספור העמודים או בתוכן העניינים)
2. תוכן עניינים (לא ימוספר)
3. מבוא
4. פרקי העבודה
5. סיכום

6. רשימת מקורות הכוללת ביבליוגרפיה

בסיום העבודה ניתן להוסיף נספח או נספחים שיכילו טקסטים – תעודה, סקירה, שרטוט, קטע עיתונות – שלא השתלבו ברצף הדיון, אך עדיין נוגעים לחיבור.

היקף:

עבודה פרו-סמינריונית תהיה באורך של 10-15 עמודים. הביבליוגרפיה והיקפה ייקבעו בהתייעצות עם המרצה. בכל מקרה, יש להפנות לפחות לשישה פריטים ביבליוגרפיים.

עבודה סמינריונית תהיה באורך של 20-30 עמודים. הביבליוגרפיה והיקפה ייקבעו בהתייעצות עם המרצה. בכל מקרה, יש להפנות לפחות לעשרה פריטים ביבליוגרפיים.

עמוד שער

כל עבודה עיונית תכלול בתחילתה עמוד שער. **עמוד השער הוא חלון הראווה לעבודה כולה. עמוד זה חייב לתת לקורא את המידע הבסיסי לגבי העבודה.** עמוד השער יכול את המידע הבא: שם האוניברסיטה, הפקולטה והחוג; שם החיבור; מסגרת כתיבת החיבור; שם המרצה, שם התלמיד, מספר התלמיד (בדרך כלל מספר תעודת זהות); מועד ההגשה (ולא תאריך כתיבת החיבור).

דוגמה:

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי הרוח
החוג לתיאטרון

יבגני אריה מביים טרטיף

שם הסמינריון: פרשנויות לקומדיות של מולייר

מרצה: ד"ר איזבל מרטן

מגיש: דן דוד

ת.ז 016664802

תאריך הגשה: 4.3.2010

תוכן עניינים

תוכן העניינים הוא המקום הראשון בו הקורא יכול להתרשם ממבנה העבודה ותוכנה. חשוב לכלול בתוכן העניינים את כל הכותרות שבעבודה. יש להקפיד על התאמה מוחלטת בין שמות הפרקים בתוכן העניינים לשמות הפרקים ו/או הסעיפים בגוף העבודה, הן מבחינת הניסוח והן מבחינת הסדר. תוכלו להיעזר באפשרות יצירת תוכן עניינים אוטומטי על ידי מעבד התמלילים שלכם. בעבודות קצרות יותר מחיבור פרו-סמינריוני אין צורך לכלול תוכן עניינים, אלא אם קבלתם הנחייה מפורשת לעשות כך מהמרצה.

כתב ועימוד

הכתב המקובל לשימוש בעברית הוא דוד או אריאל, גודל 12 נק'.
הכתב המקובל לשימוש בלועזית הוא Times New Roman או Courier - גודל 12 נק'.
ריווח בין השורות – אחד וחצי.
שוליים מקובלים 2.5 ס"מ מכל צד.
היישור יהיה לשני הצדדים.
אפשר להשתמש בעיצוב מלל עם דגשים שונים (נטוי, מודגש, מקוקו) לפי הצורך.
יש למספר כל עמוד (למעט עמוד השער ותוכן העניינים).

מבוא וסיכום

במסגרת המבוא יוצגו ברמת הכללה גבוהה נושא החיבור, הטענות העיקריות שבו ומסקנותיו הסופיות. כמו כן, יוצגו במבוא מונחי יסוד המשמשים לחיבור והרקע התיאורטי עליו הוא מתבסס. בסיכום יש לחזור בקצרה ובבהירות על החוטים המרכזיים של הדיון בהקשר של המסקנות המסכמות. מה שהוצג במבוא כהיפותזה או כאפשרות תיאורטית יתואר בסיכום כטענה שהוכחה באופן מלא או חלקי ומובילה לשאלות נוספות למחקר עתידי.

גוף העבודה

סגנון כתיבה

מילים

היחידה המשמעותית הבסיסית ביותר בחיבור האקדמי היא המילה. יש להקפיד על איות אחיד ותקני של המילים לכל אורך החיבור, למעט בתוך ציטוטים אשר בהם יש להעתיק במדויק את האיות המקורי. אם,

למשל, החלטתם לכתוב "תל-אביב" עם מקף, יש להקפיד לעשות זאת לכל אורך העבודה, ולא לשנות ל"תל אביב" בחלק מהמקרים.

משפט

את המילים יש להרכיב לכדי משפטים. עבודה המורכבת כולה ממשפטים קצרים עלולה ליצור רושם לא טוב. מצד שני, אין כל צורך להרכיב משפטי ענק בעברית. **משפט העולה על שלוש שורות עלול להיות מסורבל**, ויש לשקול לפצל אותו לשני משפטים או יותר. פסקאות המורכבות ממשפט אחד ארוך מאוד קשות לקריאה, ומצביעות לעיתים קרובות על טיעון מסורבל או אוסף רעיונות לא מגובש. סיום משפט יצוין באמצעות סימן פיסוק מתאים.

פסקה

כל פסקה תהייה יחידת מסר מגובשת, המתמקדת בעניין אחד. אין לחזור על רעיונות. יש להימנע מכתובת פסקאות המורכבות ממשפט אחד בלבד ופוגמות בשטף הכתיבה. עדיף לנסות להציע רעיון שלם, להדגים אותו, לאשש אותו ולאייך אותו בפסקה אחת, המורכבת מסדרת משפטים הקשורים זה בזה. יש להימנע ממשפטים ארוכים שיש בהם עודפות של מילות חיבור. יש להפריד בין פסקה אחת לשנייה. ניתן להפריד באמצעות הזחה המילה הראשונה בפסקה (חמישה רווחים שמאלה). אפשרות נוספת רווח כפול בין פסקה לפסקה.

קישורים

תפקיד חשוב ממלאים בהקשר זה חלקי קישור, המופיעים לעתים קרובות בתחילת פסקה, ונועדו להבהיר את מהלך הדברים: מה תפקיד ההגייוני של הפסקה הבאה במהלך הטיעון, ביחס לקודמותיה, מה היא מוסיפה עליהן, לאיזה כיוון היא מפתחת את הטענות.

למשל:

בניגוד לטענה האחרונה, אפשר גם לטעון ש

אך זהו אינו ההסבר היחיד האפשרי. אפשר גם להצביע על הסבר אחר:

דוגמא נוספת לאותו מצב עניינים אפשר למצוא במקרה הבא

דרך מועילה לבדוק את מיבנה העבודה לפני הגשתה היא לשאול באופן שיטתי ביחס לכל פסקה בתוכה: **מה היא עושה שם בכלל ?** למה היא חייבת להימצא במקום שבו היא נמצאת? מה בדיוק הקשר בינה לבין זו הקודמת לה – ולאן היא מובילה?

סימני פיסוק

רוב המשפטים בעבודה יסתיימו בנקודה, עם כי לעיתים ניתן להשתמש במפסיק אחר, כמו נקודה-פסיק ומשפטי שאלה יסתיימו בסימן שאלה. לא נהוג להשתמש בסימני קריאה או בשלוש נקודות בחיבור עיוני

אקדמי, אלא במסגרת ציטוט. מראה מקום או מאמר מוסגר בעל קשר רופף למשפט העיקרי יובא בסוגריים, אשר בדרך כלל יהיו סוגריים עגולים. אם נדרשים סוגריים פנימיים בתוך סוגריים יהיו אלה סוגריים מרובעים.

הריווח בין סימני הפיסוק

השימוש הנכון נעשה באופנים הבאים:

אחרי רוב סימני הפיסוק, ביניהם נקודה, פסיק, נקודה-פסיק יבוא תו רווח. **אין להוסיף תו רווח לפני סימני פיסוק אלה. לפני** פתיחת סוגריים ופתיחת מרכאות יבוא תו רווח וכמובן רווח גם אחרי סוגריים ומרכאות.

למשל, יבגני אריה (כמו שארל דולין לפניו) מכיים את "טרטיף" בפעם השנייה בקריירה שלו.

ציטוט ורישום ביבליוגרפי

ציטטות

- ציטטות צריכות להיות זהות למקור ויש להעיר על כל סטייה ממנו.
- אם הודגשו מילים שלא היו מודגשות במקור יש לציין בסוף הציטטה: (הדגשה שלי).
- אם הושמטו מילים יש לציין זאת על ידי שלוש נקודות בתוך סוגריים מרובעים: [...]
- כך גם אם הוספו מילים בתוך הציטטה (לצורך הסברים, השלמה וכו') הן באות בסוגריים מרובעים: [].
- כאשר יש שיבוש בטקסט המצוטט או חשש אפשרי מצד הקורא כי ישנו שיבוש ניתן להוסיף בסוגריים מרובעים [כך]. טעויות דפוס פשוטות ניתן לתקן בלי להעיר על כך.

לגבי כל ציטטה, צריך לציין מראה מקום מדויק (כפי שיפורט להלן).

ציטטות קצרות יופיעו בין מרכאות, בתוך הטקסט השוטף. ציטטות ארוכות, של יותר ממשפט אחד או למעלה משלוש שורות יש להפריד מן הטקסט על ידי **הזחה פנימה**. במקרה זה אין להשתמש במרכאות. בנוסף מקובל לצמצם בציטוט את הרווח בין השורות, כך שאם הרווח בטקסט הוא 1.5, הרווח בקטע המצוטט יהיה בודד.

לדוגמה:

עבודת הבימוי הראשונה של חנוך לוין הייתה יעקובי וליידנטל (הקאמרי וצוותא, 1972). מאז ביים לוין את מחזותיו בדרך כלל בעצמו, והוכיח עצמו כבימאי מעולה שפיתח שפה תיאטרונית ייחודית. על ההצגה כתב בועז עברון:

זוהי מלאכת בימוי ומשחק מדויקת כשעון, מחושבת לפרטי פרטיה... נכון וקולע כל כך סגנון המשחק שבו בחר לוין. כל השלושה (זהרירה חריפאי, אלברט כהן ויוסף כרמון) נעים כבובות מדברים באיטיות ובבהירות מכנית, ברווחים שווים בין המילים. תנועותיהם זוויתיות, כאילו משכו אותם בחוטים, וגם קווי תנועתם על הבמה מותווים בזוויות ישרות...מכאניות זו, לקול צלילים (אלכס כוגן) שקצבם זהה עם קצב התנועה והשיחה יוצר אפקט היפנוטי כמעט (ידיעות אחרונות, 7 בינואר 1973).

דוגמה נוספת:

הדיבוק הוא בראש ובראשונה דימוי גופני, התרחשות שבגוף. חדירת רוח זרה יוצרת גוף במשבר המפוצל דרסטית בתוך עצמו. כאשר הוא מוצג על הבמה הדיבוק מעמיד את הגוף לא רק כחומר גלם תיאטרוני (גופו של השחקן) אלא גם כנושא לדיון שבמהלכו הגוף מעורער, מפורק, מוצע מחדש למשא ומתן. בכך הדיבוק, כאירוע תיאטרוני, משתתף בתהליכים שסיימון שפרד מתאר בהקשר של תפקוד התיאטרון כאמנות גוף:

התיאטרון היה ועודנו המקום שמציג את הגוף האנושי, את מה שהוא עושה, את מה שהוא מסוגל לעשות. הצגה זו יכולה להוביל לאשרור של עמדות מקובלות או לקרוא תיגר על הנחות קודמות ולערער אותן. התיאטרון תובע מהגוף דברים מיוחדים, מהקהל לא פחות מהמבצע [...] התיאטרון הוא פרקטיקה שבאמצעותה חברות נושאות ונותנות על השאלה מהו הגוף ומה משמעותו. אני מאמין שהמשא ומתן על גופים חשוב, כי רעיונות רבים על הטוב, הצודק, הטבעי והאפשרי מעוגנים בהנחות החלות על הגוף: מה הוא צריך, כיצד הוא פועל. ערכים חברתיים, מוסריים ופוליטיים מצמידים את עצמם למבנה הגוף, לגודלו, לצבעו, לתנועתו.¹

מראה מקום בהערות שוליים: השיטה המקובלת

באזכור ראשון של חיבור יש לציין בהערות השוליים את פרטיו הביבליוגרפיים:

מראה מקום של ספר: שם מלא של המחבר, כותרת, שם מלא של מתרגם או עורך (מקום ההוצאה, שם ההוצאה, מספר המהדורה ושנת ההוצאה), מספר העמוד או העמודים אליהם מתייחסת ההפניה.

Simon Shepherd, *Theatre, Body and Pleasure* (Abingdon and New York: Routledge, 2006), pp. 1.

במקרה של קטע עם מספר עמודים, תהיה ההפניה כדלהלן:

Simon Shepherd, *Theatre, Body and Pleasure* (Abingdon and New York: Routledge, 2006), pp. 12-14.

¹ Simon Shepherd, *Theatre, Body and Pleasure* (Abingdon and New York: Routledge, 2006), p. 1.

מראה מקום של מאמר באסופת מאמרים: שם מלא של מחבר המאמר, "כותרת המאמר" (שנת הפרסום המקורי של המאמר, אם שונה משנת פרסום הקובץ), בתוך כותרת הקובץ, שם מלא של עורך הקובץ (מקום הוצאה: שם הוצאה, שנת הוצאה), הפנייה לעמוד או למספר עמודים.

Philip Auslander, "The Surgical Self Body: Alternation and Identity", in *Performance Studies*, ed. By Erin Striff, (New York: Palgrave Macmillan, 2003), p. 55.

מראה מקום של מאמר בכתב עת: שם מלא של מחבר המאמר, "כותרת המאמר", כותרת כתב העת, מספר כרך (שנה), מספר העמוד או מספרי העמודים אליהם מתייחסת ההפניה.

Dorit Yerushalmi, "Developing a New Program: The "Creator-Researcher Actor" as a "Post-Dramatic Writer", *The Text Strikes Back: The Dynamics of Performativity*, Vol 17 (2009), pp. 199-222.

חיבור שלא פורסם, כגון, עבודת דוקטור, מובא במרכאות:
לדוגמה:

שלי זר-ציון, "האליטה היהודית-גרמנית ועיצובו של תיאטרון יהודי/ציוני: 1916-1931: "הבימה" וה"תא"י (התיאטרון הארצישראלי)" בברלין", חיבור לשם קבלת תואר דוקטור (האוניברסיטה העברית: לא פורסם, 2006).

שימו לב:
אותם כללים עצמם חלים על הפניות ביבליוגרפיות באנגלית ובעברית.

אזכורים נוספים של חיבור:

- אם יהיו התייחסויות נוספות לאותו חיבור, אפשר להשתמש למן הפעם השנייה בהפניה מקוצרת.
לדוגמה: לוי, עמ' 8
- רצוי לא להרבות בהערות שוליים. אם הדיון הוא בחיבור מרכזי, שכבר ניתנו פרטיו הביבליוגרפיים, אפשר לשבץ את ההפניה, בסוגריים, בגוף הטקסט.
לדוגמה: כבר בשלב זה, מחליטה נורה לעזוב את הבית (עמ' 54)....

אפשרות נוספת: ויתור על הפנייה למקור בהערות שוליים והחלפתה בסוגריים.
במקרה כזה כל ההפניות למקורות נעשות בתוך סוגריים בגוף הטקסט, כשהן כוללות את שם המשפחה של המחבר, שנת הוצאה והעמוד בחיבור.
דוגמה:

חנה מרון, שבשנים 1945–1949 שיחקה בשתיים-עשרה הפקות שהועלו בבימויו ובנתה דרכן את הקריירה המקצועית שלה, זוקפת את התפתחותה כשחקנית דווקא לבמאים אורחים כמו פיטר פריי והיי קילוס ובמיוחד לגרשון פלוטקין, שנקודת המוצא לעבודתו, להבנתה, היא השחקן (לוי, 1994: 59).

ביבליוגרפיה

רשימת מקורות תעשה ברווח שורות בודד בפריט עצמו, ושורת רווח בין הפרטים. שורה ראשונה מיושרת לימין (עברית) או שמאל (אנגלית). אין צורך במספור הפריטים.

סדר הרשימה: מקורות בשפה העברית יובאו בנפרד קודם כל, ולאחר מכן יובאו כל המקורות בשפה האנגלית. ארגון הפריטים ייעשה אך ורק לפי סדר האלף-בית של שם המשפחה של המחבר (הראשון אם יש מספר מחברים).

אם יש שני מחברים ששם משפחתם מתחיל באותה אות, יש לערוך לפי סדר פנימי - על פי האות השנייה של שם המשפחה וכך הלאה. לדוגמא Brack יקדים את Bracken ו Clare יקדים את Clarins. סידור מקורות שנכתבו על ידי אותו כותב:

- 1) פריטים שונים של מחבר אחד מסודרים לפי שנת הפרסום (מהקודמת למאוחרת).
- 2) פריטים של מחבר מסוים ומחברים נוספים, יסודרו לפי האלף-בית של שם המשפחה של המחבר השני וכך הלאה.
- 3) פריט שנכתב רק על ידי המחבר עצמו (ללא שותפים) יקדים פריטים שנכתבו על ידי המחבר ביחד עם מחברים אחרים.

ישנן גרסאות רבות לעריכת ביבליוגרפיה (תוכלו ללמוד עליהם מאתר ספריית האוניברסיטה).
לפניכם אחת מהן.

שם המחבר (שם משפחה ולאחר מכן שם פרטי), כותרת הספר, (מודגש בקו) מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה. דוגמה:

גיא כרמית, המלכה נסעה באוטובוס: רובינא ו"הבימה", תל אביב: עם עובד, 1995.

Ben-Zvi Linda, (ed.) *Theater in Israel*, Ann Arbor: The Michigan University Press, 1996.

שם המחבר, "כותרת המאמר", שם העורך, שם הספר, מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה.

Shoham Chaim, "The Drama and Theatre of Nissim Aloni", Ben-Zvi, Linda, (ed.) *Theater in Israel*, Ann Arbor: The Michigan University Press, 1996.